

Januar 2008

Lokal forebyggelse af kriminalitet

En sammenfatning af idékataloget
til det lokale kriminalpræventive samarbejde

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Indhold

Indledning	3
Helhedsorienteret samarbejde	4
Kredsrådets organisering og opgaver	6
Lokalrådets organisering og opgaver	9
Lokale aktører og samarbejdsfora	13

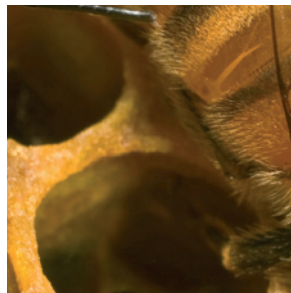
Indledning

Denne publikation giver indsigt i mulighederne i det kriminalpræventive samarbejde i kredsråd, lokalråd og kommuner. Den rummer endvidere et bud på nøgleaktører i samarbejdet og forslag til en række andre aktører, der med fordel kan aktiveres for at opnå de bedste resultater.

Publikationen stiller primært skarpt på udfordringerne i kommunerne, da Rigspolitiets "Projektrapport vedrørende den fremtidige organisering af det kriminalpræventive arbejde" (2006) fokuserer på politiets kriminalpræventive opgaver efter politireformen.

Såvel politireformen som kommunalreformen fremhæver, at indsatsen for at forebygge kriminalitet skal styrkes, og at resultaterne primært skal nås gennem lokale aktiviteter. Som noget nyt har politiet pligt til, via bl.a. kredsråd og lokalråd, at inddrage det omgivende samfund i det kriminalpræventive arbejde.

En vigtig vej til større succes med den kriminalitetsforebyggende indsats er at udbrede SSP-samarbejdsformen til at omfatte alle borgere og alle typer af kriminalitet. Samtidig skal arbejdet på tværs af relevante faggrupper og forvaltningsområder – og på tværs af den offentlige og den private sektor – styrkes. Alle gode kræfter i lokalsamfundet skal fremover involveres i det forebyggende arbejde

Det Kriminalpræventive Råd
Januar 2008

Helhedsorienteret samarbejde

Tæt samarbejde om fælles mål

Årsagerne til kriminalitet er mange og komplekse. Derfor forudsætter effektiv forebyggelse et tæt samarbejde mellem mange aktører i samfundet – skoler, socialforvaltninger, teknik- og miljøforvaltninger, det psykiatriske system, kriminalforsorgen, politi, forældre, bolig-, grundejer- og idrætsforeninger, klubber mv. Alle skal tage et medansvar og handle kriminalpræventivt.

Kommunerne har varetaget den kriminalpræventive opgave i over 30 år med SSP-samarbejdet i en hovedrolle. Det nye er, at den kriminalitetsforebyggende indsats fremover skal omfatte alle kriminalitetstyper og person- og aldersgrupper. For at sikre en helhedsorienteret og effektiv indsats må kommunerne tage nye initiativer og bl.a. etablere nye samarbejdsfora på tværs af faggrupper, forvaltninger og den offentlige og den private sektor.

Der skal tages initiativ til lokal debat om byens eller bydeles problemer og potentialer – og at få borgere, erhvervsliv og politikere til at udvikle dialog, samarbejde og partnerskaber, der er målrettet forebyggelse af kriminalitet. Samarbejde mellem politi, kommune og lokale fanklubber om at undgå problemer i forbindelse med fodboldkampe er et eksempel på et sådant partnerskab.

Målrettet forebyggelse

Indsatsen for at forebygge kriminalitet bør i særlig grad målrettes personer, der er omfattet af en eller flere af nedenstående omstændigheder, da disse erfaringsmæssigt øger risikoen for at udvikle en kriminel adfærd:

- Brud, omsorgssvigt og/eller misbrug i familien.
- Mistrivsel i skolen.
- Dårlige økonomiske kår i familien.
- Kort skolegang, manglende erhvervsuddannelse, ingen tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Psykisk sygdom eller misbrug.
- Udenlandsk oprindelse, særligt flygtningebaggrund.

Kredsrådets organisering og opgaver

Hvad er et kredsråd?

Alle politikredse i Danmark skal oprette et kredsråd, der udgør det politiske og strategiske niveau i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Kredsrådet er et samarbejdsorgan, der formulerer strategiske mål, prioriteringer, rammer og retningslinjer for indsatsområder, som involverer flere myndigheder i politikredsen. Rådet skal også skabe sammenhæng mellem kommunale og statslige udfordringer og foretage de nødvendige prioriteringer i den forbindelse. Kredsrådets medlemmer er den øverste ledelse i politikredsen og de tilhørende kommuner. Kredsrådets beslutninger føres ud i livet af lokalrådene.

Kredsrådets hovedopgaver

Kredsrådets hovedopgaver er dels at give borgerne en oplevelse af tryghed og sikkerhed, dels at forebygge kriminalitet. Strategier for og prioriteringer i forhold til forebyggelse udformes på grundlag af nøgletal og analyser af kriminaliteten. Kredsrådet bør mindst én gang årligt skaffe sig overblik over situationen i politikredsen. Et sådant overblik kan omfatte en:

- Analyse af de lokale kriminalitetsproblemers omfang, udvikling og geografiske fordeling.
- Undersøgelse af de lokale unges livsstil og dens udvikling.
- Oversigt over det lokale uddannelsessystems resultater i forhold til at få afgangselever i videreuddannelse eller arbejde.
- Redegørelse for udvikling i omfang og fordeling af sociale problemer.
- Undersøgelse af omfang, udvikling og geografisk fordeling af problemer med misbrug af alkohol og narkotika.

Derudover skal kredsrådet løbende drøfte forebyggelse af kriminalitet på tværs af kommunegrænserne og sikre den nødvendige koordinering mellem kommunerne.

Kredsrådets samarbejdsplan

Kredsrådet udarbejder hvert år en plan for samarbejdet om kriminalitetsforebyggelse mellem kommunerne og politiet, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. i politikredsen. Planen skal sikre, at alle lokale aktører bliver inddraget i de forebyggende opgaver. Det er vigtigt, at der bliver skabt sammenhæng mellem samarbejdsplanen og kommunernes politikker på relevante politikområder som sundhedsforebyggelse, misbrugs politik, undervisning, sociale indsatser, fritidspolitik og bypolitik. Samarbejdsplanen kan f.eks. indeholde en beskrivelse af:

- Hvordan man inddrager boligorganisationer, skoler, ungdomsklubber og andre aktivt i konkrete forebyggende initiativer.
- Samarbejdet mellem politi og sociale myndigheder om håndtering af unge lovovertrædere, også dem under 15 år.
- Lokale samarbejdsfora med regelmæssige møder på sagsbehandlerniveau.
- Samarbejdet med bl.a. kvindecentre om indsatsen for voldsramte kvinder og børn.
- Samarbejdet med kommuner og regioner om indsatsen for psykisk syge, misbrugere og andre særligt udsatte grupper.
- Samarbejdet med kriminalforsorgen om såvel udslusning og resocialisering som koordinering af handleplaner.
- Samarbejdet med told- og skattemyndigheder, miljømyndigheder og andre myndigheder om indsatsen over for særlige former for særlovskriminalitet mv.
- Samarbejdet med lokale arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter om indsatsen mod illegal arbejdskraft.

- Samarbejdet om trafik- og færdselssikkerhed – f.eks. lokale initiativer, der skaber sammenhæng mellem politiets aktiviteter og andre myndigheders færdselsinitiativer ved bl.a. skolestart og vejarbejde.
- Planlagte initiativer, som skal udbygge kontakten mellem politiet, kommunerne og lokalsamfundet – f.eks. årlige borgermøder eller dialogbrugergrupper med repræsentanter for bl.a. handelsstandsforeninger, skolebestyrelser og det lokale foreningsliv.

Kriminalpræventivt sekretariat

Politikredsens direktør har pligt til at etablere et kriminalpræventivt sekretariat, der har ansvar for sekretariatsbetjeningen af kredsrådet. Repræsentanter for kommunen kan bistå sekretariatet med planlægning og forberedelse af rådets møder. Der bør være et tæt samarbejde mellem kommunerne og politiet om forberedelsen af kredsrådsmøderne, så der reelt bliver tale om et balanceret samarbejde mellemigestillede parter.

Kredsrådets organisering

Politidirektøren og borgmestrene i politikredsen er fødte medlemmer. Samarbejdspartnere i form af bl.a. en repræsentant for kriminalforsorgen, regionens sundheds- eller psykiatrichef og SSP-Samrådets repræsentant bør inviteres med jævne mellemrum. Rådet kan derudover med fordel invitere andre samarbejdspartnere efter behov.

Kredsrådet mødes mindst fire gange om året. Politidirektøren skal derudover indkalde til møde, hvis en eller flere borgmestre beder om det. Den enkelte borgmester beslutter, hvordan kommunen tilvejebringer de data, der er brug for i kredsrådet, hvordan arbejdet i kredsrådet forberedes, og hvordan koordineringen på tværs af kommunens forvaltninger tilrettelægges.

Lokalrådets organisering og opgaver

Hvad er et lokalråd?

Der skal oprettes lokalråd i alle kommuner i Danmark, som fastsætter rammer for og prioriteringer af samarbejdet mellem kommunen og politiet. Lokalrådet skal skabe sammenhæng mellem kredsrådet, de forskellige lokale samarbejdsfora, der har kriminalpræventiv indvirkning på forskellige områder – som f.eks. SSP-samarbejdet - og det udførende niveau i kommunen. Kommunen, politiet og øvrige samarbejdspartner aftaler konkrete rammer for samarbejdet i lokalrådet og diskuterer løbende samarbejdets effektivitet og effekter.

Lokalrådets hovedopgaver

På lokalrådets møder diskuteres den lokale indsats for at bekæmpe og forebygge kriminalitet – f.eks. hvordan skoler, foreninger og ungdomsklubber kan gøre en positiv forskel. Lokalrådets hovedopgaver er at:

- Varetage det overordnede ansvar for at tilrettelægge det kriminalpræventive samarbejde i eget lokalområde.
- Fungere som lokal styregruppe, der udarbejder operative mål, som er baseret på de strategiske mål, kredsrådet udformer.
- Udarbejde en samordnet handlingsplan på baggrund af kredsrådets strategiske udmeldinger og med udgangspunkt i de lokale behov.
- Holde sig opdateret om bl.a. kriminalitet, sociale forhold og uddannelsesmæssige forhold lokalt.
- Forholde sig til kriminalitetsudviklingen og til forebyggende og tryghedsskabende aktiviteter – og arbejde med de problemstillinger, som er relevante i kommunen.
- Sikre maksimal borgerinddragelse i det forebyggende arbejde.
- Sørge for, at der bliver etableret de nødvendige kriminalpræventive enheder og samarbejdsfora, som kan håndtere praktiske opgaver og problemstillinger lokalt.

- Være paraplyorganisation for disse enheder og fora og fastlægge den overordnede struktur for organiseringen af deres arbejde.
- Koordinere og vurdere resultaterne af de forskellige kriminalpræventive aktiviteter og præsentere dem for kredsrådet.

Lokalrådets samordnede handlingsplan

Lokalrådet udarbejder hvert år en samordnet handlingsplan, der dels er vejviser for koordination og styring af samarbejdet i de kriminalpræventive enheder, dels skaber sammenhæng mellem kredsrådets prioriteringer og lokalrådets egne prioriteringer. Planen bør indeholde en:

- Beskrivelse af og argumentation for kommunens forebyggende indsatsområder.
- Opgørelse over de lokale kriminalitetsforebyggende samarbejdsfora – og hvordan man påtænker at evaluere deres indsatser.
- Aftale om arbejds- og ansvarsfordeling mellem de involverede samarbejdspartnere.

Handlingsplanen omsættes til konkrete projekter og initiativer af de kriminalpræventive enheder som f.eks. SSP-organisationen eller PSP-samarbejdet og videre til det udførende niveau, så man opnår den ønskede kriminalpræventive effekt i lokalområdet.

Lokalrådets organisering

Lokalrådets ledelse bør bestå af to eller flere ledelsesrepræsentanter for kommunen og politiet, som har mandat til at disponere ressourcer og penge. Kommunen skal sikre, at der er kompetencer i lo-

kalrådet, som dækker både børne- og ungeområdet, voksenområdet og det tekniske område. Det er forudsat i politireformen, at den daglige leder af lokalpolitiet bør have ansvaret for at forberede og lede lokalrådsmøderne.

Derudover er det en lokal beslutning, hvordan lokalrådet organiseres. I nogle kommuner kan lokalrådet f.eks. også udgøre styregruppen i SSP-samarbejdet, mens andre vælger at have en selvstændig SSP-organisation under lokalrådet. Det vil være oplagt at invitere nøglesamarbejdspartnere som f.eks. kriminalforsorgen og boligorganisationer med til lokalrådets møder med jævne mellemrum. Også andre samarbejdspartnere, som erhvervsforeninger, erhvervsskoler, restauratørforeninger og frivillige foreninger, kan inviteres for at sikre, at den nødvendige sagskundskab er til stede i forhold til mødeemnerne.

Samspil mellem kredsråd og lokalråd

Organiseringen af arbejdet i kredsråd og lokalråd bør tage afsæt i en styringsmodel med både det politiske/strategiske niveau (kredsrådet), det koordinerende niveau (lokalrådet) og det udførende niveau (praktikerne og de kriminalpræventive enheder). Det sikrer, at det kriminalpræventive arbejde både bliver tænkt ind på det strategiske niveau og forankres i lokalområderne.

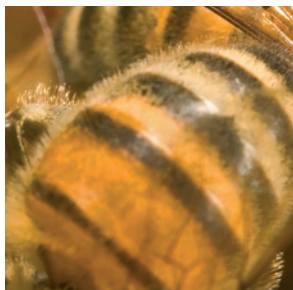
Det er vigtigt at strukturere samspillet mellem kredsrådsmøderne og lokalrådsmøderne. Kommunen kan med fordel medvirke aktivt til at forberede og sætte dagsordenen for kredsrådsmøderne. Det forudsætter bl.a., at de kommunale repræsentanter i lokalrådet løbende rapporterer om aktiviteter på og resultater af møderne.

Et frugtbart samspil mellem kredsråd og lokalråd forudsætter også, at der ikke opstår tvivl om, hvilke roller de enkelte deltagende myndigheder spiller i forhold til det myndighedsansvar, de hver for sig er udstyret med i henhold til lovgivningen.

Inddragelse af borgerne

Borgerne skal løbende orienteres om arbejdet i både kredsråd og lokalråd. Det kan bl.a. ske ved at offentliggøre kredsrådets strategiske mål og prioriteter, samarbejdsplanen, dagsordner og mødereferater på kommunernes og politiets hjemmesider. Det samme bør ske med lokalrådenes dagsordner, mødereferater, udmøntnings- og handleplaner mv. Lokalrådet kan også inddrage borgerne via f.eks. boligorganisationernes beboerdemokratiske system.

Kredsrådet kan vælge at holde møder, der er helt eller delvist åbne for offentligheden. Kredsrådet kan også beslutte at udarbejde informationsmaterialer om fælles tværgående initiativer mellem kommunerne og politiet. Herigennem kan den enkelte borger følge med i de lokale initiativer og pege på udviklingsmuligheder eller byde ind på områder, hvor borgeren har interesse i at gøre en indsats.

Lokale aktører og samarbejdsfora

Lokale aktører i kommunen

Det er kun fantasien, der sætter grænser for, hvilke samarbejdspartnere kommunen kan inddrage i det kriminalpræventive arbejde. Her følger eksempler på oplagte samarbejdspartnere, der kan bidrage til en målrettet og effektiv forebyggende indsats:

- **Kriminalforsorgen.** En vigtig del af det kriminalpræventive arbejde består i en ordentlig udslusning og resocialisering af kriminelle afsonere, så de ikke begår kriminalitet igen. Herudover er kriminalforsorgen lovgivningsmæssigt forpligtet til at koordinere handleplaner i en stor del af de fælles sager, de har med kommunerne, og ad den vej støtte en langsigtet indsats over for fælles klienter.
- **Boligorganisationer.** Trykke boligmiljøer, inddragelse af kriminalpræventiv viden i planlægning af de fysiske rammer i boligområdet, konfliktløsning og håndtering af konflikter mellem enkeltpersoner og grupper af beboere er vigtige led i det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde, som boligorganisationerne kan bidrage med.
- **Arbejdsmarkedets parter.** Et godt job er ofte en vej ud af kriminalitet. Kommunen kan via samarbejde med lokale arbejdsgiver- og fagforeninger hjælpe kriminelle med at komme i arbejde.
- **Restauratørforeninger.** Vold, trusler, overgreb og stofmisbrug kan ofte undgås, hvis voksne, der arbejder i og omkring miljøet, går sammen om en forebyggende indsats. Projektet "Trygt Natteliv" er et eksempel herpå. Hovedaktører kan være SSP, politi og restauratørforening.

- **Ildrætsforeninger.** Disse kan tilbyde aktiviteter, som giver deltagerne mulighed for at udvikle egne kompetencer og skabe vigtige sociale relationer og en tilhørsfølelse, som afholder dem fra at begå kriminalitet.
- **Borgergrupper.** En række borgergrupper udfører en kriminalpræventiv og tryghedsskabende indsats – som f.eks. Landsforeningen Hjælp Voldsofre og Natteravnene. Kommunen bør indtænke sådanne grupper i håndteringen af de lokale udfordringer.

Lokale samarbejdsfora i kommunen

Her følger eksempler på oplagte samarbejdsfora i kommunen:

- **SSP og SSP+.** SSP-samarbejdet er et samarbejde mellem Skolen, Socialforvaltningen og Politiet. Indsatsen samler sig dels om at afdekke årsagerne til, at børn og unge begår kriminalitet, dels om at bearbejde disse årsager. Målsætningen er at opbygge et lokalt netværk, der har kriminalpræventiv indvirkning på børns og unges dagligdag. Mange kommuner har et velfungerende SSP- og SSP+ (unge over 18 år) samarbejde med stærke netværk. I organiseringen af disse skal en kommune tage stilling til, hvad man vil med SSP og SSP+ og samtidig sikre, at alle fagområder er repræsenteret. Et effektivt SSP- og SSP+samarbejde forudsætter bl.a., at alle aktører er bevidste om deres roller i organisationen.
- **Ungesamråd.** Samrådsmodellen bygger på erfaringer fra et projekt med unge kriminelle og er et tværsektorielt og tværfagligt samar-

bejde, der vurderer, planlægger og afgiver indstilling til retten og anklagemyndigheden om indsatsen i forhold til unge, der er sigtet for alvorlig kriminalitet. Domstolene får mulighed for at idømme den unge en sanktion, der i videst muligt omfang sigter mod, at den unge ikke begår kriminalitet igen.

- **PSP.** Samarbejdet mellem Psykiatrien, Socialforvaltningen og Politiet har til formål at styrke myndighedernes indsats i forhold til psykisk syge og socialt udsatte borgere. PSP sikrer, at ingen borgere overlades til sig selv, fordi de ikke fremstår som en "oplagt opgave" for en af de deltagende myndigheder.
- **Boligsociale styregrupper.** I forbindelse med opstart af boligsociale helhedsplaner i udsatte boligområder nedsættes en styregruppe med politikere og embedsmænd fra kommunen og boligorganisationerne. Gruppen, der samarbejder tæt med politiet og får input fra kredsråd og lokalråd, er bl.a. garant for, at en helhedsplan justeres, hvis problemer med f.eks. hærværk, børn og unge, beboere med psykiske lidelser og misbrug ændrer karakter og kræver en opdateret indsats.

Samarbejde styrker forebyggelsen

Kommunalreformen, politireformen og oprettelsen af kredsråd og lokalråd har ikke medført ændringer i kompetencefordelingen mellem myndighederne. Der er til gengæld et stort potentiale i at optimere samarbejdet på tværs af sektorer, da alt tyder på, at samfundets evne til at forebygge kriminalitet bliver styrket, når myndighederne samarbejder målrettet om det.